

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.

چرا همه در مورد حملات هکری ایران در انتخابات آمریکا حرف می‌زنند؟

با نزدیک شدن زمان انتخابات آمریکا تلاش‌ها از سوی هکرهای کشورهای دشمن آمریکا برای اخلال در انتخابات تشدید شده‌است. به نظر می‌رسد دشمنی که بیش از پیش در حال تبدیل شدن به نقش آفرین اصلی در این حوزه است، ایران باشد. براساس بیانیه هشدارآمیز مشترک سه نهاد اطلاعاتی و امنیتی آمریکا (دفتر رئیس اطلاعات ملی، اف‌بی‌آی و آژانس امنیت سایبری و زیرساخت) که روز دوشنبه منتشر شد، بازیگران دولتی ایران تلاش‌هایشان را برای مداخله در انتخابات سال جاری از طریق انتشار اخبار جعلی، عملیات روانی و حملات سایبری به‌هر دو کارزار انتخاباتی تشدید کرده‌اند. این تنها هشدار در این زمینه نیست. در سه هفته گذشته، مقام‌های کنونی و پیشین اطلاعات به علاوه پژوهشگران امنیت سایبری در مایکروسافت و گوگل، شواهد متعددی در مورد تلاش‌های هکرهای ایرانی ارائه داده‌اند. آنگونه که این اطلاعات نشان می‌دهد، تلاش‌های هکرهای وابسته به سازمان‌های امنیتی ایران جدید نیست و از سال ۲۰۱۸ شواهدی مبنی بر این تلاش‌ها وجود دارد. اما براساس بیانیه سه نهاد اطلاعاتی آمریکایی «ایران انتخابات امسال را از نظر اثرگذاری بر منافع امنیت ملی خود بسیار تعیین‌کننده می‌داند و به همین دلیل تمایل ایران به تأثیرگذاری بر نتیجه انتخابات افزایش یافته‌است. …

ما در این دوره شاهد فعالیت‌های تهاجمی رو به فزونی از سوی ایران هستیم.» ترامپ و اطرافیانش اصلی‌ترین هدف حملات هکری ایران بوده‌اند. برخی مقام‌های امنیتی به پویلتیکو گفته‌اند که احتمالاً نفوذ و انتشار ای‌میل‌های کارزار انتخاباتی ترامپ، بخشی از انتقام ایران از قتل ژنرال قاسم سلیمانی در سال ۲۰۲۰ و در دوران ریاست‌جمهوری ترامپ بود. سه نهاد اطلاعاتی و امنیتی آمریکا ایران را مسئول نفوذ و انتشار ای‌میل‌های کارزار ترامپ در ماه اوت تلقی کرده‌اند. این اقدام مشابه نفوذ و انتشار ای‌میل‌های کمیته ملی دموکرات‌ها در انتخابات ۲۰۱۶ بود. کاندیس فراست، سرهنگ بازنشسته ارتش آمریکا و مقام پیشین اطلاعاتی فرماندهی سایبری آمریکا می‌گوید: «ایران، به‌ویژه به دلیل سابقه قتل سلیمانی، علاقه زیادی به این انتخابات دارد. این موضوع برای آنها شخصی است.» محمد سلیمان، مدیر برنامه فناوری‌های راهبردی و امنیت سایبری در اندیشکده مؤسسه خاورمیانه واشنگتن می‌گوید: «فکر می‌کنم تلاقی زمانی وضعیت جاری در خاورمیانه و رویارویی با اسرائیل و آمریکا باعث شده‌است که ایران فعالانه‌تر به هدف‌های ارزشمند حمله کند و فعالیت‌هایشان را علنی‌تر کنند.» ایران تنها دشمنی نیست که در انتخابات مداخله می‌کند. تلاش‌های روسیه در گذشته به شکل قابل توجهی مستند شده است و مقام‌های امنیتی در مورد تحول در تاکتیک‌های سایبری چین از خرابکاری به سمت انتشار اخبار جعلی و کارزارهای مختل‌کننده هشدار داده‌اند. این دو کشور همچنان اصلی‌ترین خطرات هستند، چراکه توانمندی‌ها و پیچیدگی‌های رفتار آنها همچنان نسبت به ایران بیشتر است. کاندیس فراست می‌گوید: «روسیه و چین عملاً در سطح دیگری بازی می‌کنند. معمولاً ما ایران و کره شمالی را دست‌کم می‌گیریم، اما ناگهان با وقایعی مانند هک سونی یا همین هک اخیر کارزار ترامپ مواجه می‌شویم.

در نتیجه ضرورتاً پیشرفته‌بودن یا توانمندی تعیین‌کننده نیست، بلکه مسئله این است که آنها ضعف‌ها را پیدا کرده‌اند و از آنها بهره‌برداری می‌کنند.» کوین ویلبد، پژوهشگر ارشد فناوری در اندیشکده موقوفه کارنگی برای صلح بین‌الملل و مقام پیشین امنیت ملی آمریکامی‌گوید: «هر کشوری که احساس کند منفعتی در نتیجه انتخابات آمریکا دارد، تلاش خواهد کرد که روی انتخابات اثرگذار باشد. خیلی ساده است که به چین و روسیه به‌عنوان متخاصم‌ترین و پیچیده‌ترین بازیگران اشاره کنیم، اما هر کشوری در سراسر جهان که منفعتی در انتخابات احساس کند، می‌تواند نقش بازی کند، در نتیجه فکر کنم ما باید نگران را بر این اساس اصلاح کنیم.» مقام‌ها و پژوهشگران می‌گویند که دولت آمریکا از اشتباه‌های قبلی خود، به‌ویژه در انتخابات ۲۰۱۶، درس گرفته‌است و بیش از پیش برای دفاع از انتخابات ماه نوامبر آماده‌گی دارد. بخشی از این تحول بر این اساس است که خیلی زودتر از قبل تلاش‌ها برای اثرگذاری در انتخابات به‌صورت علنی منتشر شود. فراست می‌گوید: «وقتی روایت‌ها وارد ذهن و روان شهروندان شود، خیلی سخت‌است که با آن مقابله کرد. من از جامعه اطلاعاتی برای مقابله زودهنگام با این وضعیت حمایتی‌کنم.»

ارسال تجهیزات نظامی به روسیه در جنگ اوکراین حمایت می‌کند. این ادعا نهایتاً به وضع مجموعه‌ای از تحریم‌ها علیه ایران منجر شد و روابط ایران و غرب را به شدت تحت تأثیر قرار داد. ودانت پاتل، سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا با اشاره به ادعای واگذاری موشک‌های بالستیک ایران به روسیه، گفته‌است که در صورت چنین اقدامی ایران با «واکنش فوری و شدید» آمریکا مواجه خواهد شد. سخنگویان وزارت دفاع آمریکا هم به شدت از تعمیق روابط نظامی ایران و روسیه اظهار نگرانی کرده‌اند.

ادعاها در مورد آمادگی ایران برای ارسال موشک‌های بالستیک ایران به روسیه در شرایطی بیان می‌شود که با تحولات اخیر در میدان جنگ اوکراین، روسیه بیش از پیش نیازمند حمایت‌های شرکایش خواهد بود و در عین حال با تشدید منازعه در خاورمیانه و اقدام‌های تروریستی اخیر اسرائیل علیه ایران، تهران نیز قاعدتاً به دنبال تقویت توانایی‌های دفاعی و تهاجمی خود خواهد بود.

تحلیل‌گران غربی همچنان اعتقاد دارند که تشدید فشار غرب به روسیه و ایران در جنگ اوکراین و منازعه خاورمیانه باعث می‌شود که روابط نظامی دو کشور بیش از پیش گسترش پیدا کند. مارک کاتز، استاد سیاستگذاری و حکمرانی دانشگاه جورج میسون، در یادداشتی برای اندیشکده شورای اتلانتیک با اشاره به اقدام‌های تروریستی اخیر اسرائیل علیه ایران و حزب‌الله لبنان و نفوذ نیروهای اوکراینی در خاک روسیه می‌نویسد: «هر چند روابط نظامی ایران و روسیه ممکن است از قبل شروع شده‌باشد، اما ضربه‌های اخیری که مسکو و تهران از سوی اوکراین و اسرائیل تحت حمایت آمریکا دریافت کرده‌اند، ممکن است باعث شود تا این همکاری‌ها شدت بگیرد.»

روزنامه‌وال استریت ژورنال در گزارشی می‌نویسد:

«روسیه و ایران، در شرایطی که در مناطق خودشان با منازعه مواجه می‌شوند، می‌توانند شکاف‌ها در توانمندی‌های نظامی و اطلاعاتی یکدیگر را پر کنند. روسیه سامانه‌های دفاع هوایی و جنگنده‌های مدرنی تولید می‌کند و ایران نیز پهپادها و موشک‌های قدرتمندی دارد.» با این حال بسیاری از تحلیل‌گران معتقدند که در صورت تشدید منازعه در خاورمیانه و اوکراین، هم ایران و هم روسیه به تسلیحات خود بیش از هر زمان دیگری نیاز دارند و نمی‌توانند این ریسک را بپذیرند که به تأمین‌کننده سلاح دیگری تبدیل شوند. علی‌اعظ، مدیر برنامه ایران در اندیشکده گروه بحران به‌وال استریت ژورنال می‌گوید: «اگر یک جنگ فراگیر در خاورمیانه رخ دهد، ایران همه موشک‌هایش را نیاز خواهد داشت و روسیه هم به همین ترتیب به همه سامانه‌های دفاع هوایی خودش برای جنگ نیاز دارد.»

▼ معامله بزرگ؟

تحولات اخیر در جبهه غرب روسیه در شرایطی اتفاق می‌افتد که دولت جدید در ایران، خواهان ترمیم روابط با اروپا و آمریکا است. مسعود پزشکیان و دولتمردان او می‌دانند که هرگونه شواهدی مبنی بر فروش تسلیحات ایرانی به روسیه برای استفاده در جنگ اوکراین، بار دیگر برنامه ترمیم روابط با غرب را در محاق خواهد برد. ایران در طول دو سال گذشته، همواره موضع خود را مبنی بر انکار کمک نظامی به روسیه برای استفاده در جنگ اوکراین حفظ کرده‌است. تیرماه سال جاری در بیانیه پایانی اجلاس سران ناتو، ایران و چین به حمایت مستقیم از جنگ روسیه در اوکراین متهم شدند و با اظهار نگرانی عمیق از افزایش همکاری‌های نظامی ایران و روسیه هشدار دادند: «هرگونه انتقال موشک‌های بالستیک و فناوری‌های مرتبط توسط ایران به روسیه، تشدید شدید تنش را نشان می‌دهد.» بلافاصله پس از انتشار این بیانیه، سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در بیانیه‌ای تصریح کرد: «همانگونه که بارها نیز اعلام کرده‌ایم، هرگونه تلاش برای مرتبط ساختن جنگ اوکراین به همکاری‌های دوجانبه جمهوری اسلامی ایران و روسیه، اقدامی صرفاً با انگیزه‌های مغرضانه سیاسی و با هدف مشروع جلوه دادن دخالت‌ها و استمرار کمک‌های تسلیحاتی غرب به اوکراین صورت می‌گیرد.»

چه ایران واقعاً پehپاد در اختیار روسیه قرار داده‌باشد یا نه و چه قصد داشته‌باشد موشک‌های بالستیک در اختیار روسیه قرار دهد یا نه، ایران برای بهبود روابط با اروپا و آمریکا، مجبور است شواهد و تضمین‌هایی در اختیار کشورهای غربی قرار دهد که چنین انتقال‌هایی پس از این انجام نخواهد شد. سیدعباس عراقچی، وزیر خارجه جدید جمهوری اسلامی ایران در نخستین تماس تلفنی خود با جوزپ بورل، نماینده عالی سیاست خارجی اتحادیه اروپا بر آمادگی ایران برای بهبود روابط با اروپا مبتنی بر «احترام متقابل» و «گفت‌وگو برای حل مشکلات فی‌مابین» تأکید کرد. عراقچی، مانند دیگر سیاست‌گذاران ایرانی می‌داند که به‌زودی با پایان دوره جوزپ بورل، کایا کالاس، نخست‌وزیر پیشین استونی جانشین او خواهد شد که یک سیاستمدار به شدت منتقد پوتین است. در دوران ریاست کالاس بر سیاست خارجی اروپا، قطعاً روابط ایران و روسیه و به‌ویژه همکاری‌های نظامی دو کشور بیش از هر زمان دیگر زیر ذره‌بین دولت‌های اروپایی و اتحادیه اروپا قرار خواهد گرفت.

با این حال تضمین عدم ارسال موشک‌های بالستیک به روسیه از سوی تهران، می‌تواند یک گام اعتمادساز مهم از سوی ایران باشد. ایران چه قصد داشته‌باشد چنین تجهیزاتی را به روسیه بدهد یا نه، نهایتاً می‌تواند تصور احتمال چنین معامله‌ای را به‌عنوان یک امتیاز در مذاکرات آینده با کشورهای اروپایی و آمریکا روی میز گفت‌وگو قرار دهد تا با استفاده از آن بتواند از طرف‌های مقابل امتیازهای بیشتری بگیرد.

در عین حال ایران نمی‌تواند بر روی روسیه به‌عنوان یک متحد دائمی و قابل اعتماد تکیه کند. ایران می‌داند که در دوره‌های پیشین، روسیه پس از بهبود روابطش با غرب، با کارت ایران بازی کرده‌است و حتی در حالی‌که وعده فروش سلاح‌های مدرن به ایران داده‌بود، در همکاری با آمریکا و اروپا به قطعنامه تحریم تسلیحات ایران در شورای امنیت سازمان ملل متحد رای داده‌است. تهران می‌داند که به‌رغم استمرار دو سال و نیمه جنگ اوکراین، نهایتاً روسیه به دنبال پایان این جنگ و بهبود روابط خودش با غرب خواهد رفت. در این شرایط ایران نمی‌خواهد که بازی دوسر باختی را آغاز کند که پس از بهبود روابط مسکو و غرب، تنها بازنده بازی جنگ اوکراین به حساب بیاید. بنابراین، اگر تهران می‌خواهد که در مذاکره با دولت‌های اروپایی و آمریکا بتواند شرایط فشار غرب را مهار کند و از طریق احیای برجام با یک توافق جدید تحریم‌های گسترده غربی را برطرف کند، مجبور است که بین روابط خوب با روسیه و ترمیم روابط با غرب توازن ایجاد کند. اقدامی مانند فروش موشک‌های بالستیک به روسیه، به طور قطع این توازن را بر هم خواهد زد و باعث می‌شود که تا مدت‌ها امکان ترمیم روابط ایران و غرب ناممکن شود.

▼ متحد، شریک یا همکار؟

روابط تهران و مسکو در طول سالیان گذشته با فرازونشیب‌های زیادی مواجه شده‌است. حتی در دوره سه‌ساله دولت سیزدهم که تمایل زیادی در تهران برای تقویت روابط راهبردی با روسیه وجود داشت، دو طرف نتوانستند